

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 11. února 2021, Panny Marie Lurdské
Biblická čtení: Gn 2,18-25; Ž 128; Mk 7,24-30

Milé sestry, milí bratři,

dnes – shodou okolností na krásnou památku Panny Marie Lurdské – máme před sebou pokračování druhé, starší biblické zprávy o stvoření světa. Konkrétně popis dotvoření člověka v jeho pohlavní rozlišnosti, v jeho vztahovosti, pasáž o vytvoření ženy (Evě) z boku, z žebra člověka (Adamova).

Pokračujme proto – opět formou jakýchsi střípků, snad podnětů k dalšímu rozjímání – v četbě tohoto krásného obrazu a hledejme v něm to, co nám Boží slovo chce asi především říci, co je za obrazným vyprávěním prvních jedenácti kapitol knihy Genesis především skryto: Boží odpověď na nejzákladnější otázku, kým je člověk, jaká je jeho přirozenost, jeho podstata, jak má žít na zemi, tedy především jaký má být jeho vztah k Bohu, k druhým lidem, k sobě samému i celému světu.

Už v minulých třech dnech jsme se snažili některé základní charakteristiky lidské přirozenosti a úkolů člověka na zemi přečíst a pojmenovat. Včera jsme rozjímali o přirozenosti člověka, o jeho těle a o jeho duši s tím, že je to právě duše člověka, která nejen oživuje jeho tělo, ale jakožto «duch oživující» dělá z člověka to, kým je: Dává mu schopnost poznávat, volt a vztahovat se, činí ho z celého (viditelného) stvoření nejpodobnějšího samotnému Bohu. Člověk je svobodný, ale jeho svoboda není absolutní, je to svoboda, která by se měla rozhodovat podle Boží skutečnosti, přilnout k ní. Měla by ve svém rozhodování následovat dobrotu, kterou celému stvoření v různé intenzitě Bůh vtiskl dle přirozeností jednotlivých věcí a tvorů. I to jsme četli v zákazu pojíst ze «stromu poznání dobrého a zlého».

Již dnešní úvodní «není dobré, že člověk je sám» ukazuje na neúplnost, nehotovost stvoření člověka jen jako jednoho, jako jakési androgynní bytosti (jak geniálně vystihl neznámý autor Velkého žitavského postního plátna z roku 1472, jak jsme si včera připomněli). «Není dobré» není «velmi dobré», jak má o člověku platit. Člověk jako samotný ještě není dotvořen, zvířata mu nemohou být nikdy dostatečnými partnery, až jako muž a žena se stává plně člověkem.

Stvoření ženy z žebra člověka, Adamova (z „ze země vzatého“) se děje za «hlubokého spánku». Starobylý řecký překlad *Septuaginta* (vznikl ve 3. století př. Kr. v egyptské Alexandrii a stal se pak hojně používaným textem Starého zákona již židy žijícími v diaspoře a pak nejpoužívanějším textem Starého zákona pro rané, především řecky mluvící křesťanství) překládá «hluboký spánek» krásným slovem *ekstasis* označujícím mystické vytržení, mystickou extázi. To podtrhuje charakter tajemství, zvláštní intenzity přítomného Božství při dotvoření člověka.

Muž a žena jsou si od začátku rovni. Žena vzata z těla Adamova, je ze stejného „těsta“. Navíc se přímo (doslova) nazývá «muženu»; jen tak lze přeložit hebrejskou slovní hříčku *iš*, „muž“, a *iššá*, „mužena“ neboli „žena“, kdy obě jména mají stejnou (číslnou) hodnotu.

Tento zcela zásadní moment rovnosti muže a ženy a úplnosti člověka opět geniálně ztvárnilo Velké žitavské postní plátno. Na příslušném výjevu vidíme Krista-Slovo, jak z boku spícího muže (s již zcela mužskými rysy), vyvádí ženu (taktéž již s plně ženskými rysy), jež má opět sepnuté ruce. Kristus jí žehná, stejně jako požehnal předtím člověku. Adam se nyní stal skutečně mužem a Eva je krásnou ženou.

V barvitém obrazu dotvoření ženy máme tak před sebou biblický základ pro bytostnou vztahovost člověka. Ale také pro jeho komplementaritu, přirozenost rozlišení na muže a ženu, jakož i pro bytostnou rovnost muže a ženy. Jakákoli nadvláda jednoho nad druhým, respektive muže nad ženou, je až důsledkem prvotního hříchu.

«Proto muž opustí otce i matku a přidruží se své ženě a budou jeden člověk». Stání se jedním tělem muže a ženy – tělesně i duchovně – má být vrcholem jejich vzájemného přijetí, vzájemného přilnutí k sobě na další cestu životem, vrcholem vztahu lásky. Proto muž i žena

opustí svou původní rodinu a vytvoří novou. Stání se jedním tělem je tudíž – v židovské i křesťanské tradici – vázáno na manželství.

«Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se» možná není jen vyjádření absence sexuální nezřízenosti (tedy oné *concupiscentia*), jak v dané formulaci četl ne jeden církevní otec a středověký autor, ale nahota zde může mít ještě hlubší rozměr, a to bezpečí. Šaty totiž nejen zakrývají a zahřívají, ale také chrání. Jsou-li první lidé před sebou nazí, je to i znamení vzájemné důvěry, nepotřeby se před sebou chránit (a nechme klidně stranou některé další, doslovné výklady, které z nahoty prvních lidí kupříkladu vyvozovaly, že ráj musel být geografickou polohou někde v mírném pásmu, že jim ani přes noc nebyla zima).

A tak dále...

Jistě by se dalo o krásném obrazu dotvoření člověka jako muže a ženy rozjímat ještě dlouze a mnohem hlouběji. Ale kéž by i těchto několik střípků nás povzbudilo třeba i jen k vděčné radosti, že jsme lidmi, a v touze jimi – s Kristovou pomocí – opravdu být. Podle Božího obrazu a podoby, v radostné poslušnosti Bohu a v pokorném přátelství s ním, ve vztazích s druhými lidmi, s úctou ke každému člověku, a proto s odmítnutím jakéhokoli elitářství, rasismu, myzogynie, myzoandrie či něčeho podobného.

A na závěr snad aspoň kratičké slovo k dnešní památce Panny Marie Lurdské. Jak dobře víme – mnozí z nás určitě četli slavnou *Píseň od Bernadettě* Franze Werfela, vztahuje se ke zjevení Matky Boží, Neposkvrněného Početí ve francouzských Lurdech dívce (později svatě) Bernadette Soubirousové roku 1858.

U pramene, který při zjevení vytryskl, se na přímluvu Panny Marie postupně začaly dít zázraky, a to především zázraky uzdravení anebo aspoň ulehčení nemocným. Proto se Lurdy záhy staly vyhledávaným a slavným poutním místem. Zejména nemocní a různě postižení zde dodnes nacházejí jestli ne přímo tělesné uzdravení anebo aspoň ulehčení, tak v každém případě duševní útěchu.

A někdy i křesťanskou víru či aspoň její záblesk, jak o tom ostatně svědčí sám spisovatel Franz Werfel, pražský Němec židovského původu (1890-1945): Svou *Píseň o Bernadettě*, která se záhy stala světovým bestsellerem, napsal jako naplnění slibu za záchranu, jak sám ve své předmluvě (napsané v Los Angeles roku 1941) k tomuto románu vyznává: «V posledních dnech června roku 1940, po zhroucení Francie, jsme se na útěku z tehdejšího bydliště na jihu země octli v Lurdech. Doufali jsme, žena i já, že ještě zavčas přes španělské hranice unikneme do Portugalska. Protože nám však všichni konzulové jednomyslně odepřeli potřebná víza, nezbylo, než abychom tu noc, kdy německá vojska obsadila pohraniční město Hendaye, uprchli za velikých obtíží do vnitrozemí Francie. Pyrenejské departementy se proměnily ve fantastické tábořiště chaosu. Miliony lidí tohoto zvláštního stěhování národů bloudily po silnicích a ucpávaly města a vesnice: Francouzi, Belgičané, Holanďané, Poláci, Češi, Rakušané, vystěhovalí Němci a mezi nimi vojáci poražených armád. (...) Takto mě Prozřetelnost přivedla do Lurd, o jejichž zázračné historii jsem až dosud měl znalosti jen zcela povrchní. Několik neděl jsme se skrývali v tom pyrenejském městečku. Byl to čas plný strachu. Ale byl to zároveň čas pro mne velice významný, nebo jsem poznal zázračnou historii děvčátka Bernadetty Soubirousové a zázračné skutky lurdských uzdravení. Jednoho dne jsem ve své veliké tísní složil slib: Vyvážnu-li z tohoto zoufalého postavení a bude-li mi dopřáno dosíci spásného pobřeží Ameriky – příslibil jsem – pak především před jakoukoliv jinou prací zapěji píseň o Bernadettě, pokud na to mé schopnosti stačí. Tato kniha je splněním slibu...».

Do Lurd se dnes (a možná ani v dohledné době) patrně nikdo z nás nevypraví. To však neznamená, že bychom se nemohli (kdekoli a kdykoli) obracet k Panně Marii, Uzdravení nemocných, s prosbou o přímluvu, o útěchu. S prosbou zvláště za nemocné a také za ty, kteří jim obětavě a s nasazením pomáhají, zejména v nynější době pandemie.